

STRATEGII PENTRU REFORMA PENSIILOR

Prof. univ. dr. Gheorghe MATEI
Drd. Mădălin CINCĂ
Universitatea din Craiova

Abstract. *Pension reform is a focus of World Bank activities because pensions are an important part of the social safety net for workers covered by the formal pension system in many client countries. Pensions are only one part of the safety net to protect the aged, which may include other public programs, such as targeted benefits for the aged poor or universal benefits for all the aged, and a host of informal arrangements, including direct family support. Pension systems must be fiscally and politically sustainable to achieve their income-support objective.*

Reforma pensiilor este o prioritate a Băncii Mondiale, pentru că pensiile reprezintă un aspect important pentru siguranța socială a celor angajați, ocupându-se de sistemul pensiilor în mai multe țări. Pensiile reprezintă un mecanism prin care se reduce riscul sărăciei la bătrânețe și un mijloc de a îmbunătăți condițiile de viață și a menține un nivel de trai ridicat. Pensiile sunt numai un aspect al strategiei de siguranță socială pentru a proteja pe cei bătrâni, dar, acestea pot include și alte programe publice precum drepturile universale ale bătrânilor, accesul la anumite informații și alte programe care susțin cerințele familiale. Sistemele de pensii trebuie să fie posibile din punct de vedere politic și fiscal pentru a putea să-și atingă scopul. Un sistem de pensii necorespunzător poate fi un obstacol în realizarea stabilității fiscale, creșterii economice și a reducerii sărăciei.

Necesitatea reformei pensiilor a devenit foarte importantă odată cu creșterea numărului bătrânilor din toată lumea, ceea ce a condus la creșterea deficitului și la mărirea contribuțiilor pentru viitorii pensionari. Chiar țări care au o populație destul de tânără au trecut prin aceste probleme, datorită cerințelor mari și a condițiilor instabile. Prin urmare, sistemul administrativ neadecvat, a avut efecte în diferite planuri ale sistemului social. În foarte multe cazuri, sistemul de pensii a devenit o sursă a instabilității fiscale și a instabilității macro-economice, a împiedicat dezvoltarea economică, și a

duș la creșterea taxelor și impozitelor. Chiar și serviciile civile de pensii din diferite țări, care nu aveau alt sistem de pensii, au avut aceleași probleme.

Banca Mondială este un lider în a asista reforma pensiilor. Din 1984, Banca Mondială a ajutat 68 de țări să-și dezvolte sistemul de pensii cu peste 200 de împrumuturi și credite. De aceea, Banca Mondială a publicat peste 350 de lucrări și reviste despre reforma pensiilor. Aceste studii reprezintă prima evaluare completă a implicării Băncii Mondiale în reforma pensiilor, punând în evidență rolul acestora și rezultatele pe care le-a avut de-a lungul timpului.

Începând cu anul 1990, Banca Mondială a fost criticată fiindcă avea un program dogmatic, oferind puțin ajutor în dezvoltarea sistemelor publice și promovând agresiv privatizarea siguranței sociale, fără a ține cont de caracteristicile specifice fiecărei țări. Diferiți critici au susținut că Banca Mondială oferă beneficii unui sistem dezvoltat pe mai multe planuri, în special pe un plan secundar, și în același timp a subestimat avantajele programelor publice. Susținătorii Băncii Mondiale au subliniat că echilibrul dintre reforma pe un singur nivel și reformele pe mai multe niveluri, sunt necesare, iar nereușita reformei anterioare este în primul rând rezultatul strategiei guvernamentale nepotrivite.

În 2001, studiul *Strategia pentru protecția sectorului social. De la strategia de siguranță la strategia actuală* se

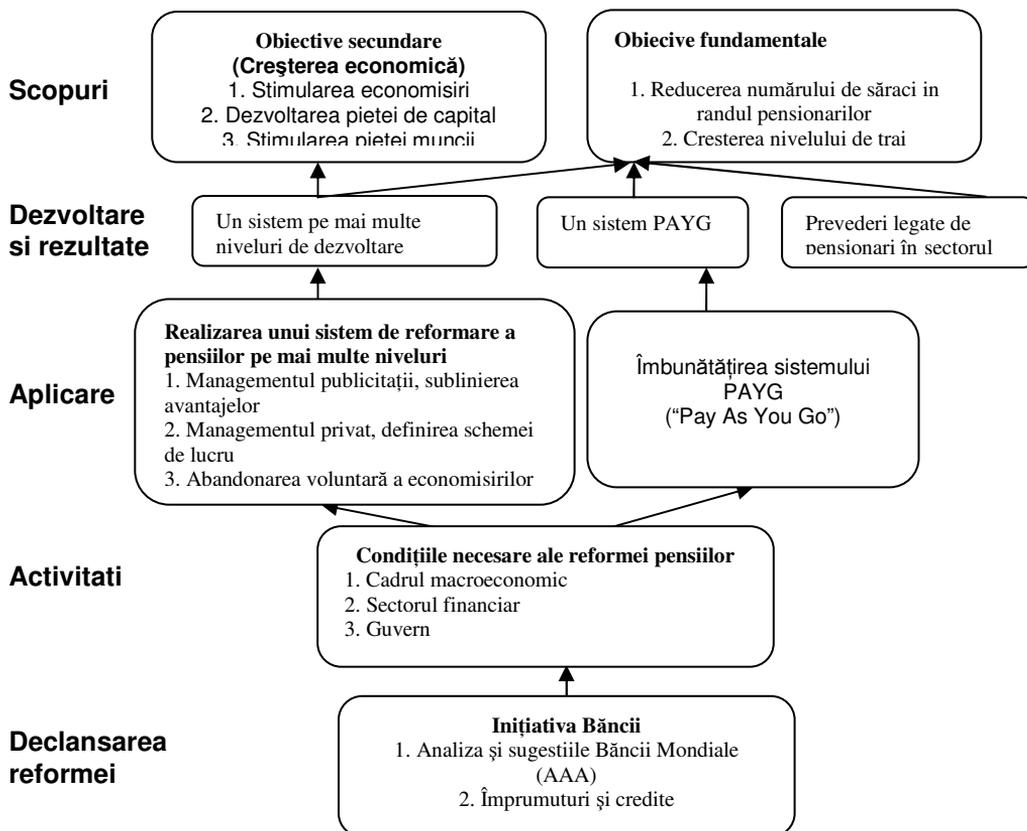
vorbește despre strategia oficială a Băncii Mondiale, planul pe mai multe niveluri, ca fiind cea mai bună metodă pentru condițiile date. Această strategie urma politica de cercetare din rapoartele Băncii Mondiale, care se regăsesc în rapoartele din 1994. Propunerea de a se realiza o reformă unitară în toată lumea pentru sistemul de pensii a fost receptată ca fiind o idee a Băncii Mondiale, mai ales în anii '90.

a) *Strategia pentru protecția sectorului social*

Această strategie se dorea a fi un fel de management al condițiilor sociale, astfel încât siguranța publică să fie asigurată și riscurile bătrânilor de a se afla în sărăcie să fie diminuate. Acest document a stat la baza dezvoltării unui *Grup de Evaluare* a pensiilor care să verifice strategia oficială a operațiilor

Băncii Mondiale. Grupul de evaluare a susținut dezvoltarea reformei pensiilor pe mai multe niveluri, precum și adaptarea cerințelor reformei la nivelul de trai al membrilor societății respective.

Studiul *Strategia pentru protecția sectorului social. De la strategia de siguranță la strategia actuală* oferă o descriere amănunțită a scopului și a funcției pe care o au sistemele de pensii, indicând dezvoltarea securității venitului pensionarilor, începând cu o reformă flexibilă, care să se bazeze pe un sistem cu mai multe niveluri, adaptat fiecărei țări în parte. Partea cea mai grea este aceea de a adapta principiile acestui sistem caracteristicilor fiecărei țări, astfel încât să nu se producă dezechilibre în alte planuri ale sferei sociale. În *Schema 1* de mai jos se văd principiile de evaluare a strategiei pentru pensii, conform Băncii Mondiale.

Așa cum se observă, avem un sistem care se bazează pe trei tipuri de venit: (1) sistem public, beneficii clare,

program; (2) sistem privat, fondat în totalitate, contribuție definită, planificată; (3) rezerve de bani, fonduri personale, și alte asemenea. Primul nivel se

adrează celor ce pot deveni săraci, cel de-al doilea nivel se referă la creșterea nivelului de vârstă la bătrâni. În opoziție cu programul public de dezvoltare al strategiilor pensiilor care avea un singur nivel, această strategie își propune să ocolească riscurile de natură politică și să asigure fiecărui individ un nivel de siguranță socială. Prin urmare, ne așteptăm ca sistemul pe mai multe niveluri să contribuie la creșterea beneficiilor și a dezvoltării pieței financiare.

Banca Mondială sugerează că strategia aceasta, pe mai multe niveluri să fie aplicată astfel încât, ea să se potrivească condițiilor sociale respective, fiindcă dacă ea va fi aplicată în mod mecanic, nu va da rezultatele scontate. Se subliniază că pentru a fi aplicată această strategie, trebuie îndeplinite anumite condiții, care se referă la redistribuirea contribuțiilor, claritatea sectorului financiar, eficiența capacității administrative și a sistemului macroeconomic. Printre criteriile care evaluează rezultatele reformei pensiilor se numără și efectele distribuirii veniturilor personale; politica fiscală macroeconomică, capacitatea sistemului administrativ de a opera cu o strategie pe mai multe niveluri, respectarea principiilor și corectitudinea celor care supraveghează acest sistem.

De asemenea, analiza sistemului macroeconomic, a condițiilor financiare și a diferitelor caracteristici sociale, trebuie făcută înainte aplicării acestei strategii a pensiilor pe mai multe niveluri.

b) Importanța pe care o are strategia pentru reforma pensiilor, dezvoltată de Banca Mondială

Dacă această strategie se va aplica, ea va conduce la micșorarea deficitului economic și la realizarea unei stabilități macroeconomice, astfel încât să asigure un mijloc de protecție socială pensionarilor. Pentru țării care nu aplică această strategie, Banca le recomandă o politică prin care pensionarii să aibă

riscuri minime, care nu ar încuraja sărăcia și scăderea nivelului de trai.

Este evident că, pentru unele țări, strategia de reformare a pensiilor este mai importantă decât pentru altele. De exemplu, această strategie este foarte dezvoltată în regiuni precum Europa și Asia Centrală, unde aproximativ 60% dintre locuitori lucrează, față de America Latină și Centrul și Nordul Africii, unde ajunge la 30%, sau Estul Asiei, unde este de 15%, sau chiar 10% în Sud-ul Asiei ca și în Africa, în regiunea aflată în Sudul deșertului Sahara.

Bineînțeles că în țările cu un număr mare de oameni care lucrează, se face mai ușor față la posibilele dezechilibre fiscale, așa cum sunt țările din Europa sau Centrul Asiei, și pentru America Latină. Strategia Băncii Mondiale este importantă și mai ales pentru națiunile care se află pe continentul Africa.

Începând cu 1994, Banca Mondială a început să publice lucrări despre strategia pensiilor, așa cum poate fi aplicată, în funcție de condițiile sociale căreia trebuia să-i facă față. În aceste rapoarte se reflectă atât principiile de bază ale acestei strategii, cât și diversitatea modului în care ea poate fi aplicată.

c) Despre structura rapoartelor făcute de Banca Mondială privind reforma pensiilor

Strategia de reformare a pensiilor promovată de Banca Mondială urmărește în primul rând o reducere a nivelului de sărăcie în rândul pensionarilor. În al doilea rând, ea susține dialogul dintre sectorul politic și sectorul economic, precum și evaluarea diferitelor proiecte care să reflecte eficiența sistemului de pensii. În al treilea rând, se precizează că strategia Băncii Mondiale se bazează pe observații reale, și experiența câpătată în timp.

De asemenea, în aceste rapoarte se găsește o analiză a rezultatului pe care această strategie l-a avut în diferite țări. Pe lângă acesta, se mai vorbește despre capacitatea de administrare,

reglare, supervizare și analiză actuală, conform strategiei propuse de Banca Mondială. Sunt descrise modalitățile în care această strategie influențează factorii sociali și politici dintr-o anumită regiune. În finalul

acestui raport, sunt prevăzute diferite recomandări legate de viitor, care să permită evaluarea și perfecționarea strategiei pentru reforma pensiilor.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE

Gh. Matei	<i>Asigurări și protecție socială</i> , Editura Universitaria, Craiova, 2005;
Reynaud, E	<i>Social Dialogue and Pension Reform</i> , International Labour Office, Geneva, 2000;
Thomson, Levrence, and Wisser: Older	<i>The Economics of Public Pensions</i> , Urban Institute, Washington, 1988.